

Bijzondere zeilprestaties zijn niet alleen voorbehouden aan mensen uit de categorie Bekende Nederlanders. Zeilen belicht een aantal van die vergeten zeilers onder de noemer 'Onbekende beroemdheden'.

Martin Heineke is in 2018 geridderd.

De Flying Junior met eigengemaakt zeil.

Achttien Blauwe Wimpels hangen er in de zeilmakerij van Martin Heineke.

IN LOOSDRECHT IS HEINEKE WERELDBEROEMD

Heineke voer veel in de Pampus.

Martin Heineke

RIDDER VAN LOOSDRECHT

Heineke won achttien Nederlandse Kampioenschappen in zes verschillende wedstrijdklassen – waarvan de meeste op zijn ‘eigen’ Loosdrechtse Plassen. Dat leverde hem de naam ‘koning van Loosdrecht’ op. In april behaagde het de Koning der Nederlanden deze illustere wedstrijdzeiler én zeilmaker tot ridder te slaan.

Tekst MICHIEL VAN STRATEN Beeld MICHIEL VAN STRATEN en uit de archieven van MARTIN en BOB HEINEKE

“Ik maak kennis met Martin Heineke in de zonnige tuin van zijn woning in Loosdrecht. Ik feliciteer hem met zijn recent verkregen Ridderorde. In april 2018 is hij namelijk benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Hoewel ik het antwoord al denk te weten, vraag ik hem toch waar hij dat aan te danken heeft. Het antwoord verrast me in eerste instantie, wanneer Heineke zegt: “Ik ben veertig jaar ijsmeester bij IJclub de Loosdrechtse Plassen.” Dat wist ik niet. Ik dacht dat hij vanwege zijn betekenis voor de zeilsport, vooral lokaal, geridderd was. Dat is inderdaad net zo waar: “En mijn hele leven heb ik in allerlei [zeil]klasse-organisaties en technische commissies en besturen gezeten.” Hoewel hij inmiddels de respectabele leeftijd van 74 jaar heeft bereikt, is hij nog steeds als wedstrijdleader actief. Zo is hij elke woensdag op en rond het water te vinden voor de woensdagavondwedstrijden van watersportvereniging De Vrijbouter.

Maar, toch nog even over dat schaatsen: daar zit ook een wedstrijdelement in, zo blijkt als ik hem vraag naar het prepareren van natuurijs aan het begin van de winter. Zijn ogen gaan glimmen als hij vertelt over de strijd om als eerste in Nederland een wedstrijd op natuurijs te kunnen houden: “Drie of vier jaar terug hadden we de mazzel dat we de enige in Nederland waren die iets konden organiseren. We hebben hierachter een klein plasje dat is heel ondiep dus dat vriest al vrij snel dicht.”

FLYING JUNIOR

Hoe dan ook: in Loosdrecht is Heineke wereldberoemd, maar ook in de wedstrijdzeilerij daarbuiten. In

de circa zestig jaar dat hij gezeild heeft, heeft hij faam gemaakt door een recordaantal van achttien Nederlandse Kampioenschappen te winnen, in verschillende wedstrijdklassen. Hoe is hij in dat wedstrijdzeilen terecht gekomen, vraag ik. Heineke: “Hier, in Loosdrecht, ben ik opgegroeid.” Dat is inderdaad al bijna het hele antwoord, want Loosdrecht ademt watersport. Het dorp bestaat zo’n beetje uit water en Heineke woont werkelijk tussen de Loosdrechtse Plassen. Hoe kun je dan niet met zeilen in aanraking komen?

Van zijn ouders kreeg hij het overigens niet mee, want die hadden het te druk met hun hotel-café-restaurant, gelegen pal naast het huis waar Martin Heineke me nu ontvangt. “Ik had een bootje liggen aan de overkant.” Heineke wijst over mijn schouder, in de richting van Jachthaven Wetterwille. “Daar lagen allemaal wedstrijdzeilers.” Hoe kwam hij aan dat bootje, van vader Heineke? “Nou, dat bootje heb ik zelf bij elkaar gescharreld. Mijn vader betaalde de helft en ik de andere helft.” Dat was een Flying Junior.

Al snel ging hij er wedstrijden mee varen. Wat vond hij daar zo aantrekkelijk aan? Heineke: “Ik vond het een leuk spelletje.” En het werd al snel een serieus spelletje. Niet met vriendjes van school, maar met andere fanatieke wedstrijdzeilers uit de bredere omgeving. “Die spanning vond ik mooi, en het bezig zijn met trimmen.”

SYMBIOSE

Van het een kwam het ander en voordat de jonge Heineke het wist, zat hij in de woonkamer op zijn knieën zijn eerste zeiltje te knippen en te naaien. Samen met

ONBEKENDE BEROEMDHEID **MARTIN HEINEKE**

zijn broer, die ook een FJ had, besteedde hij daarnaast de winters aan het schuren en lakken van de bootjes. Veertien jaar was hij toen hij daarmee begon. Een leermeester had hij niet. Heineke leerde het zichzelf. "Gewoon, op de vloer een zeiltje uitzetten en met de schaar knippen." Een tekening met maten was het enige waarover hij beschikte. Die van zijn eerste zeiltje voor de Flying Junior heeft hij nog. Mijn gastheer staat op om even later terug te keren met een stapel ringbanden en notitieboeken onder zijn arm. In een daarvan zit een wat verschoten schets van dat eerste zeiltje, met aantekeningen. Zo'n zestig jaar oud moet die tekening nu zijn.

Uiteindelijk kwam van het ander ook het een, want nadat de jonge zeiler amateur-zeilmaker was geworden, zorgden de steeds beter gesneden zeiltjes voor steeds meer overwinningen op het water. En hoe meer wedstrijden Heineke won ("Ik voer altijd alleen met zelfgemaakte zeilen"), hoe meer aanvragen hij kreeg om zeilen voor anderen te maken. Want ja, dat moesten wel goede zeilen zijn. Zo vormden de wedstrijdzeiler en de zeilmaker al snel een symbiose. Het een versterkte het ander.

PRIMUS INTER PARES

Heineke begon zo naam te maken als wedstrijdzeiler én als zeilmaker. Waarop lag het accent? "Op allebei. Anders kun je niet zo ver komen. Die twee hebben elkaar ook geholpen. Ik was gedreven in allebei. Als ik weer een wedstrijd won, dan verkocht ik zeilen. Daardoor was ik veel meer gedreven dan een ander." Hij won talloze wedstrijden. Hij is zelfs vier keer kampioen van de kampioenen geworden: sinds de jaren zestig worden de Primus-inter-pareswedstrijden gehouden, om te bepalen wie de 'eerste onder gelijken' is. Kampioenen uit verschillende klassen zeilen de kampioenenwedstrijd in een Zestienkwadraat. Heineke wist deze te winnen in 1978, 1983, 1989 en 1995. Heineke: "Mijn zoon Bob, die ook zeilt, is erop gebrand om mij daarin in te overtreffen." Hoeveel heeft Heineke jr. er al gewonnen? "Twee." Dus die heeft nog even te gaan. Gaat hij dat halen? "Ja, makkelijk. Heel makkelijk. Hij is goed. Maar of hij me met nationale titels inhaalt, dat weet ik niet." Achttien Nationale Kampioenschappen lijkt me dan ook een moeilijk overtreffbaar aantal. Vanwege zijn grote hoeveelheid overwinningen werd Heineke door een journalist van de Gooi- en Eemlander eens 'De koning van Loosdrecht' genoemd. Wat vond Heineke daarvan? "Prachtig." Hij straalt.

SNIT

Met al die gewonnen wedstrijden moeten zeiler en zeilmaker iets bijzonder goed hebben gedaan. Als ik vraag wat dat dan precies was, krijg ik als antwoord:

"De snit van Heineke-zeilen was anders. Ik had ook altijd de goede keuze van doeksoorten. Ik kocht eens bij mijn doekleverancier duizend vierkante meter heel mooi zeildoek. En daar maakte ik Pampuszeilen van, en Zestienkwadraatzeilen. Daarna belde een van de toonaangevende zeilmakers in het noorden van het land naar die leverancier, en vroeg hem: 'Joh, die Heineke, wat heeft die voor zeildoek gekocht?' 'Tja, dat heb ik niet meer,' was het antwoord: 'Heineke heeft de hele partij opgekocht.'" Met zijn stevige voorraad kon hij een half jaar lang zijn klanten bedienen. Snit en doeksoort waren blijkbaar goed, want het succes van de zeiler leidde tot veel aanvragen voor de zeilmaker. "Ik heb meegemaakt in mijn zeilmakerij dat het me kwalijk werd genomen als ik niet in de zaak was. Maar ik had vaak niet eens de tijd voor een kop koffie. 'Ik kom toch helemaal naar Loosdrecht toe om een nieuw zeil bij je te kopen?' zeiden ze dan." Nou, dan heb je wel iets goed gedaan, merk ik op. Maar het harde werken had ook een keerzijde, want Heineke moest op een gegeven moment op doktersadvies stoppen met zijn eigen zaak. Overspannen. Heineke geeft een klap op de stapel notitieboeken. "Kijk," zegt hij, "hierin zit het geheim van de smid. Bob kijkt er nog wel eens in. 'Verdorie,' zegt die dan, 'wat een werk had je er toen aan.'"

BLAUWE WIMPELS

Heineke gaat me voor naar zijn zeilmakerij naast het woonhuis. Het is een zonnige dag, de deuren staan

ACHTTTIEN NATIONALE KAMPIOENSCHAPPEN GEWONNEN!

GWV De Vrijbouter

Martin Heineke is wedstrijdleader van de woensdagavondwedstrijden van de Gooise Watersport Vereniging De Vrijbouter. Zie www.gwvdevrijbouter.nl voor al hun activiteiten.

Win een boek

In kleine bootjes moet je het zeilen leren, en sommigen – zoals Martin Heineke – blijven altijd in kleine bootjes varen. Zeilen verloot daarom dit keer een exemplaar van het boek *Optimist Zeilen*, van Karel Heijnen e.a. (Hollandia). Stuur een e-mail met je motivatie naar info@zeilen.nl als je hiervoor in aanmerking wilt komen.

open. Aan de muur hangen blauwe wimpels. Achttien zijn het er, één voor elk door hem gewonnen Nederlands Kampioenschap. De eerste is uit 1972. Ik vraag hem hoe hij dat ervoer, dat eerste kampioenschap. Heineke: “Ik had het veel eerder moeten winnen. Ik had geen coach, dus ik moest het allemaal zelf doen. Maar ik kon niet zo goed tegen de spanning, dus het duurde heel lang voordat ik mijn eerste kampioenschap won.”

Daarna bleef Heineke winnen, met 1977 als hoogtepunt. Toen werd hij drie keer Nederlands Kampioen: in de Regenboogklasse, de Pampusklasse en de Zestienkwadraatklasse. Dat kwam niet uit de lucht vallen: “Het kwam doordat ik er dag en nacht mee bezig was, ook met dat zeilen maken.” De laatste blauwe wimpel dateert van 2014. Dat is een speciale, want die won hij samen met zijn zoon. “Heel bijzonder.”

VAN VADER OP ZOON

Het lichamelijk zware zeilen maken heeft Martin Heineke op de lange termijn problemen opgeleverd met zijn gezondheid. Van al het werk op de knieën kreeg hij stenose. Ook bij het wedstrijdzeilen was dat merkbaar, al was dat niet de reden dat hij een punt moest zetten achter zijn actieve zeilcarrière. Bob Heineke, met wie ik na het gesprek met zijn vader contact heb, vult aan: “De uiteindelijke reden voor het stoppen van pa als wedstrijdzeiler is het verlies van zijn zicht in zijn rechteroog geweest, in april 2016. De pijn in zijn rug heeft pa jarenlang puur op mentaliteit kunnen verbijten. Ook tijdens dat NK van 2014.”

Waar vroeger de vader de zoon hielp, waren de rollen nu in zekere zin omgedraaid, zo blijkt wanneer Bob vertelt: “Pa deed elke dag van het NK 2014, tussen de wedstrijden door, een kleine powernap in de auto.” Bob verzorgde dan de boot. “Ik heb bijna alle negen

TROFEEËN

In 2014 ontving Martin Heineke de Maas Trofee, vanwege zijn ‘onvermoeibare inzet voor de zeilsport’. In 2018 werd hij benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Heineke is erelid van de Pampusclub, vanwege zijn verdiensten voor de Pampusklasse (zie www.pampusclub.nl). Achttien kampioenschapswimpels hangen er in zijn zeilmakerij, een record. Zijn zolder staat vol met prijzen.

jaar dat we samen hebben gezeild, de boot opgetuigd en afgetuigd. Pa hoefde alleen maar in te stappen en weer van boord te gaan. Alleen maar omdat hij dan geen energie hoefde te verliezen met het op- en aftuigen. Hij kon dan alles in de wedstrijden stoppen. In zijn gloriejaren in de jaren zeventig en tachtig deed hij zijn dutjes ook al tussen de wedstrijden door, op de vlonders of op het achterdek van zijn Regenboog en Pampus. Doordeweeks moest pa zo hard werken dat hij vaak tussen de wedstrijden door op krachten moest komen door zijn ogen even dicht te doen.” Inmiddels heeft zoon Bob niet alleen het zeilen overgenomen, maar ook een agentschap in de zeilmakerij van zijn vader. Niet alles, want aan de Oud-Loosdrechtse dijk heeft Heineke sr. nog steeds ‘een klein zeilmakerijtje’. “Gisteren nog heb ik wat zitten repareren. Ik heb klanten die al jarenlang bij me komen.” Ik herken ineens het logo van Heineke Sails van mijn eigen vroegere toerjacht.

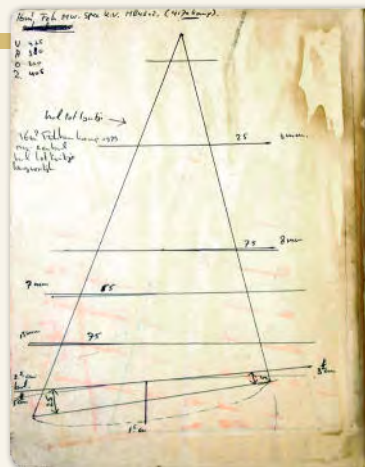
Vroeger deed Heineke het zeilmaken vooral gevoelsmatig. Tegenwoordig is dat steeds wetenschappelijker. “Die doeken worden getest in de ‘fluttermachine’, zoals we dat noemen.” Hij beschrijft een testopstelling waarin er wind langs het doek geblazen wordt. Heineke volgt naar eigen zeggen nog steeds de ontwikkelingen op zeilmakersvlak. Zeilen doet Heineke nu niet meer, vanwege zijn gezondheid. Maar in de rubberboot begeeft hij zich nog altijd tussen de wedstrijdzeilers. Dan is hij niet alleen wedstrijdleader, maar kijkt hij samen met zijn vrouw naar hun zoon en dochter, die samen in een Zestienkwadraat wedstrijden varen. Zo is de cirkel rond, op de Loosdrechtse Plassen, met zoon Bob al twee keer als Primus Inter Pares. Zal de Ridder van Loosdrecht nog eens door zijn eigen zoon verslagen worden? ●

FLYING JUNIOR

Het eerste ‘bij elkaar gescharrelde’ bootje van de jonge Martin Heineke was een Flying Junior, ook wel FJ genoemd.

Lengte over alles	4,03 m
Breedte	1,50 m
Diepgang	1,10 m
Rompmateriaal	hout
Grootzeil	7,3 m ²
Waterverplaatsing	75 kg
Bemannig	2 personen

De eerste exemplaren hadden een rood zeil, om de bootjes gemakkelijk te kunnen waarnemen op het water.

De maten voor Heineke's eerste zeiltje.